

การใช้สื่อสังคมออนไลน์ ในการศึกษาทางการพยาบาล Uses of Online Social Media in Nursing Education

- **รองศาสตราจารย์ ดร. จันทิมา เขียวแก้ว**
- สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์
- คณะนิเทศศาสตร์
- มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
-
- **Associate Professor Dr. Jantima Kheokao**
- Department of Strategic Communication
- School of Communication Arts
- University of the Thai Chamber of Commerce
- E-mail: k_jantima@yahoo.com
-
- **ดร. ศิริธร ยิ่งแรงเรือง**
- อาจารย์ประจำ
- วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีกรุงเทพฯ
-
- **Dr. Siritorn Yingrengreung**
- Lecturer
- Boromarajonani College of Nursing Bangkok
- E-mail: siritorn76@yahoo.com
-
- **ดร. ทศนีย์ เกริกกุลธรร**
- ผู้อำนวยการ
- วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา
-
- **Dr. Tassanee Krirkgulthorn**
- Director
- Boromarajonani College of Nursing Nakorn Ratchasima

บทคัดย่อ

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสมรรถนะเชิงวิชาชีพของบัณฑิตพยาบาลตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พยาบาลจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์ ด้านข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานพยาบาลในสภาพแวดล้อมของสังคมเทคโนโลยีได้ภายหลังสำเร็จการศึกษา ในปัจจุบันการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านสื่อสังคมนับเป็นสื่อกลางที่เข้าถึงผู้คนทุกระดับ มีการขยายตัวด้านการสื่อสารผ่านสื่อสังคมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ป่วยและพยาบาลให้เพิ่มมากขึ้น แม้ว่าการใช้สื่อสังคมในการจัดการศึกษาพยาบาลยังอยู่ในระยะเริ่มต้น การทบทวนวรรณกรรม พบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อทางสังคมเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้และการจัดการศึกษาพยาบาล บทความนี้นำเสนอตัวอย่างการใช้สื่อสังคมเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาเลือกใช้สื่อสังคมที่เหมาะสมในการศึกษาพยาบาล

คำสำคัญ: สื่อสังคม การศึกษา พยาบาล สารสนเทศ

Abstract

Using information technology is the required core competency according to Thailand's qualification framework for undergraduate nurse. Nurses need to obtain computer literacy, information literacy, and informatics skills in order to practice within the environment of a technological society after graduation. Nowadays, electronic communications through social media is a medium used to reach people at all levels. Expansion of communication through social media promotes involvement between patients and nurses. Although the use of social media in nursing education is still a novelty, a literature review provides suggestions on using social media as part of promoting the learning performance and management of nursing education. This article presents an example of using social media for consideration in order to choose the right social media for nursing education.

Keywords: Social Media, Education, Nursing, Informatics

บทนำ

การดำรงชีวิตทั้งในด้านการงานและส่วนตัว ในยุคนี้ บุคคลต้องเกี่ยวข้องกับสื่อสังคม (Social Media) อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะไม่ว่าจะไปที่ไหน ก็จะมีสื่อสังคมอยู่ตลอดเวลา ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารในปัจจุบัน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันจะผ่านเทคโนโลยีเครือข่ายการสื่อสาร ดังนั้น การสื่อสารทางสังคมจึงเป็นการสื่อสารออนไลน์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นเครือข่ายขนาดใหญ่มากที่สุดที่สามารถสื่อสารโต้ตอบกันได้ หลากหลายทิศทาง พื้นฐานการเกิดสื่อสังคมมาจากความต้องการของมนุษย์ที่ต้องการติดต่อสื่อสาร หรือมีปฏิสัมพันธ์กันผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารที่พัฒนาขึ้นตามยุคต่าง ๆ ซึ่งเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านเว็บสามารถแบ่งออกเป็น 4 ยุค (Aghaei, Nematbakhsh, and Farsani, 2012; Evans, 2006) คือ Web 1.0 (Read-only Web) Web 2.0 (Read-write Web) Web 3.0 (Semantic Web) และ Web 4.0 (Read-write-execution-concurrency Web หรือ Symbiotic Web)

ในยุค Web 1.0 เป็นเว็บในยุคเริ่มต้นและยังคงมีให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน เป็นการเชื่อมต่อเพื่อการสื่อสารระหว่างบุคคล ทำหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสารในแบบสื่อสารทางเดียว ผู้ส่งสารกำหนดเนื้อหาเอง ในยุคนี้จะใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต ผู้สื่อสารสามารถแสดงเนื้อหาอย่างเดียว บุคคลแต่ละคนไม่สามารถติดต่อหรือโต้ตอบกันได้ เทคโนโลยีที่สำคัญที่พัฒนาใช้งานกับอินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารในยุคนี้ ได้แก่ การสื่อสารระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านอีเมล (Email) ระหว่างบุคคลกับกลุ่มบุคคลผ่านเมลลิงลิสต์ (Mailing List) และยูสเน็ต (UseNet) ผ่านผู้ให้บริการ เช่น กูเกิ้ล (Google)

ยุค Web 2.0 เป็นยุคที่มีการสื่อสารทั้งสองทิศทาง มีความเป็นไดนามิกเว็บ (Dynamic Web) โปรแกรมประยุกต์ (Web Application) ต่าง ๆ ถูกพัฒนาให้ผู้ใช้งานแต่ละคนมีส่วนร่วมในการสร้างเนื้อหาตามที่ตนเองต้องการ และโต้ตอบกันได้ผ่านหน้าเว็บ เขียนบล็อก แชร์รูปพร้อม เขียนวิกิ (Wiki) แสดงความคิดเห็น (Post Comment) ในข่าว หาแหล่งข้อมูลด้วย อาร์ เอส เอส (RSS) เพื่อเรียก (Feed) มาอ่าน และสามารถสร้างปรากฏการณ์แบบปากต่อปากได้

Web 3.0 คือ Semantic Web ที่พัฒนาต่อยอดมาจากเว็บ Web 2.0 ด้วยการผสมผสานความสามารถของเทคโนโลยี Semantic Technologies และ Social Computing Environment เพื่อจัดการข้อมูลให้เป็นระเบียบมากขึ้น ทำงานได้อย่างชาญฉลาดและสอดคล้องกับลักษณะและความต้องการของผู้ใช้งานในแต่ละกลุ่ม หรือรายบุคคล เป็นระบบที่มีการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ทั้งที่อยู่ในเว็บของผู้พัฒนา และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ให้มีความสัมพันธ์กัน เกิดเป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ระดับโลก (Global Database) และผู้ใช้สามารถค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้อย่างง่ายและสะดวก

Web 4.0 พัฒนาต่อจาก Web 3.0 เป็น Learning Web ผู้ใช้สามารถสื่อสารกับคอมพิวเตอร์ได้ด้วยจิต แทนที่จะต้องสั่งให้คอมพิวเตอร์ทำอะไร โดยเข้าไปในโปรแกรมต่าง ๆ แต่คอมพิวเตอร์จะมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับพฤติกรรมของผู้ใช้ เช่น ปรับโปรแกรมเป็นโปรแกรมที่เราต้องการ เพื่อให้ผู้ใช้บริโภคได้รับความสะดวกและได้รับข้อมูลที่ต้องการมากที่สุด โดยประยุกต์ใช้รูปแบบพฤติกรรมของผู้บริโภคเป็นตัวค้นหา อีกทั้งยังเป็นเว็บที่สามารถ

เรียนรู้ได้ด้วยตัวเองว่า ผู้บริโภค ชอบไม่ชอบอะไรในเว็บ หากชอบฟังก์ชันการทำงานนั้นก็ปรับตัวให้ดีขึ้น และสร้างความเกี่ยวพันกับการใช้งานของผู้บริโภคมากขึ้น

การใช้สื่อสังคมออนไลน์เริ่มจากเป็นการใช้เพื่อตอบสนองความต้องการสื่อสารข้อมูลถึงกันและกันส่วนบุคคล เป็นงานอดิเรก เพื่อเล่นเกม พูดคุย แลกเปลี่ยนความเห็น และกิจกรรมส่วนตัวอื่น ๆ ต่อมา มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อเข้าถึงกลุ่มคนในวงกว้างเพื่อจุดประสงค์อื่นที่ไม่ใช่งานอดิเรกมากขึ้น สาเหตุสำคัญที่ทำให้สื่อสังคมออนไลน์ได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากใช้งานง่าย เข้าถึงกลุ่มคนได้รวดเร็ว มีการแสดงความคิดเห็นไปมา และสื่อที่นำมาแบ่งปันมีลักษณะหลากหลาย รวมทั้งการพัฒนาตลอดเวลาของเทคโนโลยีการสื่อสารและอินเทอร์เน็ต ทำให้สื่อสังคมออนไลน์กลายเป็นสื่อหลักของผู้คนในปัจจุบัน

การใช้สื่อสังคมออนไลน์ได้มีการขยายการประยุกต์ใช้สู่ภาครัฐ ภาคธุรกิจ ในวงวิชาชีพต่าง ๆ ในทางการตลาด การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ รวมทั้งด้านการสื่อสารของบุคลากรด้านสาธารณสุข ในกลุ่มแพทย์ พยาบาล ฯลฯ อย่างกว้างขวางทั้งในประเทศและต่างประเทศ พยาบาลวิชาชีพและนักศึกษาพยาบาลก็เป็นกลุ่มคนหนึ่งในจำนวนคนที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน และผลจากการศึกษาวิจัยของ Barry and Hardiker (2012) พบว่า มีพยาบาลและนักเรียนพยาบาลจำนวนมากใช้สื่อสังคมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และพบว่า คนกลุ่มนี้ประสบปัญหาเกี่ยวกับการใช้งานสื่อสังคมต่าง ๆ ที่จะมีความเสี่ยงอาจเกิดความเสียหายต่อการปฏิบัติงาน และพฤติกรรมการใช้งานที่ไม่เหมาะสมอาจส่งผลต่อชื่อเสียงของตนเอง กระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่าง

พยาบาลและผู้ป่วย ระหว่างเพื่อนร่วมงาน หรือส่งผลกระทบต่อการทำงานทั้งในปัจจุบันและต่อโอกาสความก้าวหน้าในอนาคต ส่วนในการจัดการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลก็พบว่า เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ที่ต้องมีการนำเทคโนโลยีสื่อสังคมมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้มีมาตรฐานสูงขั้นสุดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

ความหมายของสื่อสังคมออนไลน์

การทำความเข้าใจกับความหมายว่า สื่อสังคมออนไลน์คืออะไร จำเป็นต้องพิจารณาคำต่าง ๆ หลายคำ ตามรูปศัพท์ สื่อสังคมออนไลน์เป็นคำผสมระหว่างคำว่า “สื่อ” “สังคม” และ “ออนไลน์” คำว่า “สื่อ - Media” (ในกรณีที่มีความหมายเป็นเอกพจน์จะใช้คำว่า “Medium”) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของคำนี้ไว้ ดังนี้ “สื่อ (กริยา) หมายถึง ติดต่อให้ถึงกัน เช่น สื่อความหมาย, ชักนำให้รู้จักกัน สื่อ (นาม) หมายถึง ผู้หรือสิ่งที่ติดต่อให้ถึงกันหรือชักนำให้รู้จักกัน A.J. Romiszowski (1992) กล่าวถึงสื่อว่า หมายถึง ตัวนำสารจากแหล่งกำเนิดของการสื่อสาร (ซึ่งอาจจะเป็นมนุษย์ หรือวัตถุที่ไม่มีชีวิต) ไปยังผู้รับสาร (กรณีของการเรียนการสอนก็คือ ผู้เรียน) ซึ่งสารที่ส่งไปมีเนื้อหาเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ตัวเลข ตัวอักษร ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง เป็นต้น เป็นช่องทางสำหรับการติดต่อสื่อสารเพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร “สังคม - Social” หมายถึง การรวมกลุ่มกันของปัจเจกบุคคลผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เพื่อสื่อสารอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด ส่วนคำว่า “ออนไลน์ - Online” เป็นแพลตฟอร์มในการนำเสนอเนื้อหาสาระที่สื่อสาร

ระหว่างกันผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นสื่อออนไลน์ ตามพัฒนาการของ Web 2.0 ที่เป็นกลุ่มของแอปพลิเคชันบนอินเทอร์เน็ต ที่เปิดให้คนแลกเปลี่ยนเนื้อหาที่เกิดจากผู้ใช้งาน เพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารไปสู่การมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกันมากขึ้น (Kaplan and Haenlein, 2010) จากการประมวลข้อคิดเห็นของนักวิชาการสามารถสรุปได้ว่า สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ช่วยให้คนสามารถแบ่งปันข้อมูล แสดงความรู้สึก ความคิดเห็น และทัศนคติ เพื่อแสดงความเป็นตัวตนของตนเอง เพื่อที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น หรือโปรแกรมออนไลน์ หรือสื่อที่อำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ผ่านทางอินเทอร์เน็ต (Internet) และโทรศัพท์มือถือ ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันเนื้อหาสาระความรู้ การพูดคุยและแสดงความคิดเห็นต่อกันได้อย่างอิสระ และก้าวข้ามข้อจำกัดของสื่อแบบดั้งเดิมที่เป็นการนำเสนอข่าวสารไปยังผู้รับสารเท่านั้น (Safko and Brake, 2009; Weber, 2009) โดยมีลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ การมีส่วนร่วม (Participation) ที่ทำให้เส้นแบ่งระหว่างสื่อและผู้ใช้งานหายไป การรับผลตอบแทนจากผู้ใช้งาน (Feedback) ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็น การเขียนเรื่องราวเพื่อแบ่งปันระหว่างกัน การเปิดเผย (Openness) การสนทนา

(Conversation) ที่เปิดโอกาสให้คนแสดงความคิดเห็นแบ่งปันเรื่องราวอย่างเปิดเผย และการสร้างชุมชน (Community) เพื่อแบ่งปันเรื่องราวและร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นที่สนใจเหมือนกัน (Mayfield, 2008) รวมทั้งพบว่า เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาศักยภาพการเรียนการสอนโดยเฉพาะในการฝึกภาษา การศึกษาของ Dujsik and Cai (2011: 104-118) พบว่า เว็บบล็อกเป็นหนึ่งในนวัตกรรมทางด้านการศึกษาผ่านคอมพิวเตอร์ มีประโยชน์ช่วยในการเรียนภาษาโดยเฉพาะทางด้านทักษะการเขียน ซึ่งนักศึกษามากกว่าร้อยละ 80 ระบุว่า การใช้เว็บบล็อกในการเรียนมีประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ การใช้เทคโนโลยี และการสร้างเครือข่ายในกลุ่มผู้เรียน

ประเภทของสื่อสังคมออนไลน์

สื่อสังคมออนไลน์ที่ผู้ส่งสารแบ่งปันสารซึ่งอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ไปยังผู้รับสารผ่านเครือข่ายการสื่อสารออนไลน์ โดยสามารถโต้ตอบกันระหว่างคู่สื่อสาร สามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ โดยใช้เกณฑ์การแบ่งที่แตกต่างกันไปบ้างตามลักษณะการใช้งานของเว็บไซต์ที่สร้างเพื่อเป็นสื่อสังคม โดยสรุปดังตารางที่ 1 (Lachman, 2013; Mayfield, 2008)

ตารางที่ 1 ประเภทและลักษณะของสื่อสังคมออนไลน์

ประเภทของสื่อสังคม	ลักษณะการใช้งาน	ตัวอย่าง
	1. กลุ่มการสื่อสาร (Communication)	
Blogs	มาจาก Web+Log แล้วย่อเหลือ Blog เป็นโปรแกรมระบบการจัดการเนื้อหา ที่อำนวยความสะดวกให้ผู้เขียนบล็อกเผยแพร่ และแบ่งปันบทความที่แสดงความคิดเห็นส่วนตัวในลักษณะวารสารออนไลน์ (Online Journal)	Blogger, WordPress
Micro-blogging	รูปแบบหนึ่งของบล็อกที่มีการจำกัดขนาดของการโพสต์ในแต่ละครั้ง ได้รับความนิยมเพราะใช้งานง่ายและใช้เวลาไม่มาก องค์กรต่าง ๆ ที่ใช้ทวีตเตอร์ในการแจ้งกิจกรรมต่าง ๆ และความเคลื่อนไหวของธุรกิจ เพื่อไม่ให้ขาดการติดต่อกับสังคม	Twitter (จำกัดการโพสต์ครั้งละไม่เกิน 140 ตัวอักษร)
Social Networking	เว็บไซต์ที่บุคคลทั่วไปสามารถสร้างหน้าเว็บไซต์ของตนเอง เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสาร และแบ่งปันเรื่องราวต่าง ๆ กับเพื่อน ๆ ของตน หรือเพื่อนใหม่ ๆ ในสังคมโซเชียล	Facebook, LinkedIn, MySpace, Multiply, Instagram, Webstagram
Social Network Aggregation	ให้บริการแบ่งปันข้อมูลส่วนตัวในระหว่างกลุ่มเพื่อน การแก้ไขปรับปรุงข้อมูล รูปภาพ วิดีโอคลิป ฯลฯ	FriendFeed, Youmeo
Events	เครือข่ายให้บริการแบ่งปันข้อมูลขนาดใหญ่สำหรับสมาชิกในกลุ่มสังคมท้องถิ่น ภูมิภาคสแลก เปลี่ยนข้อมูลระหว่าง สมาชิกและระหว่างเครือข่ายของกลุ่มสังคมท้องถิ่น	Upcoming, Eventful, Meetup.com
Internet Forums	เว็บไซต์ที่เปิดพื้นที่สำหรับการอภิปราย สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นหรือหัวข้อที่กำลังได้รับความนิยม หรือประเด็นเฉพาะที่น่าสนใจของคนแต่ละกลุ่ม Forums เป็นเว็บไซต์ที่มีอิทธิพลต่อการสร้างชุมชนในสังคมออนไลน์เป็นอย่างมาก	vBulletin, phpBB, Pantip.com
	2. กลุ่มมัลติมีเดีย (Multimedia)	
Media Sharing	เป็นกลุ่มที่ให้บริการการแบ่งปันข้อมูลสื่อผสม การแบ่งปันสื่อทางออนไลน์ เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องการแบ่งปันสื่อทางออนไลน์ ผู้ใช้สามารถอัปโหลด (Upload) ไฟล์สื่อผสม (Multimedia) ขึ้นสู่เว็บไซต์ ได้รับความนิยมมากเพราะด้วยความที่เป็นสื่อผสมเอง ไม่ว่าจะเป็น รูป สไลด์ หรือ วิดีโอ รวมทั้งการใช้งานง่ายขึ้นของกล้องดิจิทัลและกล้องวิดีโอ	YouTube, Flickr, Slideshare,

ตารางที่ 1 ประเภทและลักษณะของสื่อสังคมออนไลน์ (ต่อ)

ประเภทของสื่อสังคม	ลักษณะการใช้งาน	ตัวอย่าง
Podcasting	การให้บริการบน World Wide Web ในรูปแบบของการเผยแพร่การกระจายเสียง (File Audio) เนื้อหาอยู่ในรูปของข้อมูลที่เป็นเสียง (Content Audio) โดยเปิดโอกาสให้ดาวน์โหลดและรับฟังข่าวสารจากเครื่องเล่นได้ทุกที่ทุกเวลาที่ต้องการ	Ustream.tv, Justin.tv, Skype
	3. กลุ่มความร่วมมือและแบ่งปัน (Collaboration)	
Wikis	เว็บไซต์ที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถสร้างและแก้ไขเนื้อหาของหน้าเว็บได้อย่างอิสระ โดยใช้เว็บเบราว์เซอร์ใด ๆ ที่เหมาะสมสำหรับการแบ่งปันเนื้อหาพร้อมกัน เป็นเว็บไซต์ที่ให้คุณคลิกทั่วไปใส่ข้อมูลหรือคำจำกัดความของคำต่าง ๆ หรือสิ่งต่างๆ ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลหรือสารานุกรมออนไลน์เพื่อเป็นแหล่งในการค้นคว้าข้อมูล	Wikipedia, PBwiki, wetpaint
Social Bookmarking	บริการออนไลน์ที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถเพิ่มคำอธิบายแก้ไขและแบ่งปันบุ๊กมาร์กของเอกสารเว็บ การคิดเห็นช่วยให้ผู้ใช้จัดระเบียบที่ค้นหาหน้าเว็บของตนเองให้สามารถใช้ได้สะดวกร่วมกัน	Delicious, Stumpedia, CiteULike, Digg
	4. กลุ่มรีวิว และแสดงความคิดเห็น (Reviews and Opinions)	
Product Reviews	เป็นเครือข่ายสื่อสังคมที่เน้นการวิพากษ์วิจารณ์สินค้าและผลิตภัณฑ์	epinions.com, MouthShut.com, Yelp.com และ Q&A ของ Yahoo Answers
	5. กลุ่มบันเทิง (Entertainment)	
Virtual Worlds	เครือข่ายสังคมที่เชื่อมโยงให้ผู้ใช้เข้ามาสร้างจินตนาการของชีวิต และแบ่งปันกับผู้มีจินตนาการร่วม	Second Life,
Game Online	เครือข่ายสังคมผู้ที่นิยมการเล่นเกมคอมพิวเตอร์	World of Warcraft, Miniclip, The Sims Online

การใช้สื่อสังคมออนไลน์ทางการแพทย์

ในปัจจุบันการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านสื่อสังคม (Social Media) นับเป็นสื่อกลางที่เข้าถึงผู้คนทุกระดับ ทำให้บุคคลทั่วไปมีส่วนร่วมสร้างและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยมักมีการใช้กันอย่างแพร่หลายผ่านเว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมและชุมชนออนไลน์ที่ผู้ใช้สร้างขึ้น (Kaplan and Haenlein, 2010) ปัจจุบันสื่อสังคมเป็นมากกว่าแพลตฟอร์มเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เพื่อแบ่งปันข้อมูลความคิดส่วนบุคคล ข้อความและเนื้อหาอื่น ๆ เนื่องจากมีวิธีการสื่อสารที่แตกต่างจากการใช้อินเทอร์เน็ตทั่วไป เพราะมีธรรมชาติของการส่งข้อความติดต่อ สนทนาระหว่างบุคคลที่เป็นปัจจุบันอยู่เสมอได้อย่างแพร่หลาย (Ressler and Glazer, 2010) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลให้สื่อสังคมเป็นแพลตฟอร์มที่มีบทบาทสำคัญสำหรับการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพ การบริการและการรักษาที่เท่าเทียมกัน การขยายตัวเกี่ยวกับการสื่อสารผ่านสื่อสังคมส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ป่วยและพยาบาลให้เพิ่มมากขึ้น พบว่า สื่อสังคมเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพสำหรับผู้รับบริการ เพิ่มช่องทางการติดต่อ ร่วมแลกเปลี่ยนแบ่งปันประสบการณ์ และได้รับข้อมูลจากบุคลากรสุขภาพที่รวดเร็ว พยาบาลมีบทบาทสำคัญในการระบุประเด็นปัญหา การส่งต่อความรู้ข้อมูลในการดูแลสุขภาพ ในประเทศสหราชอาณาจักร มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์ที่ให้บริการด้านสุขภาพจิต เพื่อช่วยเหลือคนไข้จิตเวชที่ปัญหาทางจิต โดยมองว่าเป็นการแบ่งเบาภาระงานของพยาบาล การให้คนไข้มีโอกาสใช้สื่อสังคมออนไลน์ช่วยให้คนไข้สามารถบริหารสภาพจิตของตนเองผ่านกระบวนการเพื่อนช่วย และลดความรู้สึกลึก

แปลกแยกจากการถูกแยกให้โดดเดี่ยวในสถานบำบัด (Betton and Tomlinson, 2013) อย่างไรก็ตาม การใช้สื่อสังคมในระบบบริการสุขภาพจำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองด้านจริยธรรม และมีการปฏิบัติตามข้อบังคับกฎหมายเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคม พบว่า องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับวิชาชีพพยาบาลในหลายประเทศ (Barry and Hardiker, 2012) เช่น สมาคมพยาบาลสหรัฐอเมริกา (The American Nurses Association) สมาคมพยาบาลและผดุงครรภ์ประเทศออสเตรเลีย (The Nursing and Midwifery Board of Australia) และชมรมคุ้มครองพยาบาลแคนาดา (The Canadian Nurse Protective Society) ได้ตระหนักถึงความสำคัญและกำหนดแนวปฏิบัติตลอดจนให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมที่เหมาะสม และการบังคับใช้เชิงวิชาชีพพยาบาลที่สามารถเข้าถึงได้ในรูปแบบต่าง ๆ

การส่งเสริมศักยภาพนักเรียนพยาบาลด้วยเทคโนโลยีสื่อสังคม

การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสมรรถนะเชิงวิชาชีพด้านที่ 5 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2554) ซึ่งกำหนดคุณภาพของบัณฑิตพยาบาลไทยตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี เพื่อมุ่งเตรียมให้บัณฑิตมีทักษะและมีศักยภาพในการปฏิบัติงานพยาบาลในคลินิกในสภาพแวดล้อมของสังคมเทคโนโลยีภายหลังสำเร็จการศึกษา สอดคล้องกับ 3 สมรรถนะหลัก ด้านคอมพิวเตอร์ การจัดการข้อมูล และสารสนเทศ ตามข้อกำหนดของสมาคมพยาบาลสหรัฐอเมริกา (NLN, n.d.) ผลการสำรวจทั้งในและต่างประเทศพบว่า นักศึกษาพยาบาลมีการใช้คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กคิดเป็นร้อยละ 82-93 (ณัฐวุฒิ บุญสนธิ และคณะ,

2556; Dahlstrom, et al., 2011) นอกจากนี้ พบว่า ในปัจจุบันอาจารย์พยาบาลมีการใช้สื่อสังคมเป็น ตัวกลางในการติดต่อสื่อสารและค้นหาข้อมูล นอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียนตามปกติ สื่อสังคม ก่อให้เกิดการลดข้อจำกัดเรื่องเวลา ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านการแบ่งปันข้อมูลทาง วิชาการบนเครือข่ายออนไลน์ เช่น Mendeley และ มีการให้ข้อคิดเห็นระหว่างนักการศึกษาและอาจารย์ ผ่านบล็อก (Blogs) หรือเครือข่ายออนไลน์ และ พบว่า สามารถใช้สื่อสังคมในการทำให้นักเรียน พยาบาลเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการสื่อสาร เชิงวิชาชีพ นโยบายสุขภาพ จริยธรรมวิชาชีพ และความเป็นส่วนตัวของผู้รับบริการมากขึ้น จาก ประสบการณ์การใช้สื่อสังคมโดยอาจารย์พยาบาล พบว่า สื่อสังคมช่วยเพิ่มช่องทางการติดต่อ สร้าง เครือข่ายระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาที่สำเร็จการ ศึกษาแล้ว และในการเรียนการสอนกับนักศึกษาที่ กำลังศึกษาในปัจจุบัน (Amerson, 2011)

การประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการ จัดการเรียนการสอนวิชาพยาบาล

การทบทวนวรรณกรรมด้านการจัดการศึกษา พยาบาลเกี่ยวข้องกับสื่อทางสังคม พบรายงาน การใช้ สื่อสังคมในการจัดการศึกษาพยาบาล และการกำหนด แนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคม ในประเด็น ความเป็นส่วนตัว ความถูกต้องตามกฎหมายและ จริยธรรม แม้ว่าการใช้สื่อสังคมในการจัดการศึกษา พยาบาลยังจัดเป็นสิ่งใหม่ แต่พบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ ใช้สื่อทางสังคมเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริม ศักยภาพการเรียนรู้และการจัดการศึกษาสำหรับ พยาบาล โดยมีการสังเคราะห์งานวิจัยและการใช้สื่อสังคม สำหรับประกอบการพิจารณาเลือกใช้สื่อทางสังคมที่

เหมาะสมกับหลักสูตรพยาบาลให้ประสบความสำเร็จ เกี่ยวกับรูปแบบและตัวอย่างของการใช้สื่อสังคม ดังต่อไปนี้

1) ทวิตเตอร์ (Twitter) หรือไมโครบล็อกกิ้ง (Micro-blogging) เป็นนวัตกรรมเด่นในการแบ่งปัน การแพร่กระจายความรู้ที่บุคคลสามารถเข้าถึงได้ โดยเฉพาะในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (Continuing Education) การติดตามประเด็นหัวข้อการสนทนา สืบเนื่องจากการประชุม และการสนทนาในชั้นเรียน (Class Discussions) ซึ่งอาจทำพร้อมกันหรือคนละ ช่วงเวลา ผลการวิจัยของ Mistry (2011) พบว่า การ ทดลองใช้ทวิตเตอร์ในการสอนทางคลินิกมักได้ ผลลัพธ์ที่น่าพอใจ เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการอภิปรายในกลุ่มผู้เรียนเกี่ยวกับอาการ เปลี่ยนแปลงของผู้ป่วยหลังจากผู้เรียนเสร็จสิ้น การชมวิดีโอสถานการณ์เจ็บป่วยจำลอง Tweeting เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สะท้อนความคิด อภิปราย ได้ต่อกับเพื่อนร่วมชั้น เกิดการทบทวนการตัดสินใจ และเสริมสร้างการเรียนรู้

2) บล็อก (Blogs) และวิกิ (Wikis) เป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการโต้ตอบและการมีส่วนร่วม ร่วมกับผู้เรียน Grassley และ Bartoletti (2009) สนับสนุนการใช้บล็อก และวิกิ Roland, Johnson, and Swain (2011) ทำการทดลองในนักศึกษา พยาบาลซึ่งเป็นอาสาสมัครจำนวน 12 คน โดยการ มาร่วมสื่อสารผ่านเว็บ ล็อก (Web Logs) ที่สร้างบน Google-based Blogs ในช่วงภาคฤดูใบไม้ผลิ ปี 2011 จากการโพสต์ข้อความที่กลุ่มตัวอย่างสื่อสาร ระหว่างกันในช่วง 6 สัปดาห์ จำนวน 60 ข้อความ ซึ่งถูก นำมาวิเคราะห์เนื้อหา พบข้อสรุปเกี่ยวกับการใช้งาน เพื่อแสดงความคิดเห็น คำถาม ข้อวิจารณ์ การโต้ตอบ การเชื่อมโยงไปยังเว็บอื่น ๆ เพื่อแสวงหาข่าวสารและ

ข้อมูลประกอบการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการอื่น ๆ และการแสดงออกทางอารมณ์ทั้งความโกรธ ความสุข นอกจากนี้ Billings (2009) สรุปฟังก์ชันการทำงานที่มีศักยภาพอย่างต่อเนื่องของบล็อกและวิกิในการจัดการศึกษาของพยาบาล โดยสรุปประโยชน์ การมีคุณค่าในการทำงานทางคลินิก การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างวิชาชีพ ตลอดจนการอำนวยความสะดวกในการจัดการบริหารโครงการ

3) เครือข่ายสังคมอื่น ๆ (Social Networking) และเว็บไซต์ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ลิงคอิน (LinkedIn) มีศักยภาพสำหรับใช้ในการจัดการศึกษาและการวิจัยในรูปแบบที่ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ (Amerson, 2011) การสำรวจในนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 จำนวน 644 คน พบว่ามีการใช้เครือข่ายออนไลน์ Facebook คิดเป็นร้อยละ 77 และใช้ LinkedIn คิดเป็นร้อยละ 18 ที่ North Carolina Central University (Roland, Johnson, and Swain, 2011) ได้จัดให้มีการนำเอาสื่อสังคมมาใช้ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารทางการแพทย์ของนักศึกษาพยาบาล เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นในทางวิชาชีพ ผลการศึกษาพบว่า สื่อสังคมมีส่วนในการสนับสนุนให้เกิดชุมชนปฏิบัติในการจัดการความรู้ทางการแพทย์ที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการศึกษาของนักศึกษา

4) แพลตฟอร์มอื่น ๆ ที่ถูกนำมาประยุกต์ใช้ เช่น พอดแคสต์ (Podcast) ถูกรายงานโดย Forbes และ Hickey (2010) ทำการศึกษาในนักเรียนพยาบาล 170 คน พบว่า ให้ผลดีในการเรียนการสอนแบบบรรยาย คิดเป็นร้อยละ 99.4 โดยมีนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 15 ที่ไม่มาเข้าฟังบรรยายในชั้นเรียน เนื่องจากสามารถรับฟังบรรยายทางพอดแคสต์

5) การจำลองเสมือนจริง (Virtual Worlds) เช่น Second Life มีศักยภาพสำหรับใช้ในการติดต่อ

สื่อสาร นำไปสู่ การจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) ที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น Schmidt และ Stewart (2010) ที่ใช้ Second Life ในหลักสูตรออนไลน์นรีชาพยาบาลชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสัมผัสกับปัญหาสุขภาพของประชาชนที่แตกต่างกัน นักเรียนได้มีการเข้าถึงสถานการณ์จำลองเสมือนจริงออนไลน์ในรูปแบบของร้านอาหาร โดยใช้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนจริง พบว่า นักเรียนสามารถ ตรวจสอบพบการละเมิดในสิ่งแวดล้อมของร้านอาหารที่อาจเกิดผลเสียต่อสุขภาพของประชาชน

การจัดการเรียนการสอนสารสนเทศ (Informatics Courses)

การทบทวนวรรณกรรมในต่างประเทศเกี่ยวกับการใช้วิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนของพยาบาลในหลักสูตรระดับปริญญาตรี Schmitt, Sims-Giddens, และ Booth (2012) พบมีการจัดการเรียนการสอนในสภาพแวดล้อมออนไลน์ จุดประสงค์ของการใช้สื่อเทคโนโลยีทางสังคมเป็นเครื่องมือบูรณาการเพื่ออำนวยความสะดวกในการสื่อสารเชิงวิชาชีพ ปรับปรุงความเข้าใจ ที่ดีและเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือและเพื่อสร้างสมรรถนะด้านการจัดการข้อมูลและการดำเนิน การพยาบาลที่ดี นอกเหนือจากการใช้เวชระเบียน อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Medical Record: EMR) และโปรแกรมประมวลผลของคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล

มีการมอบหมายให้นัก ศึกษาสร้างบัญชีผู้ใช้ ทวิตเตอร์เพื่อดูแลสุขภาพและให้การพยาบาล โดยมีการกำหนดเกณฑ์ เช่น จำนวนของการมีผู้ติดตาม จำนวนครั้งของการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการมี

ส่วนร่วมในการดูแลคุณภาพ แบบออนไลน์ เพื่ออำนวยความสะดวกในการสื่อสารเชิงวิชาชีพ ปรับปรุงความเข้าใจที่ดี มีการกำหนดให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการสนทนา ภายในแพลตฟอร์มทางการพยาบาลอย่างน้อยหนึ่งเครือข่าย เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือกับหน่วยงาน/หอผู้ป่วยอื่น ๆ ได้ทั่วโลก ภายหลังจากการทำกิจกรรมสารสนเทศทางสื่อสังคมที่กำหนดตลอดหลักสูตรนี้พบว่า สามารถช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการดูแลคุณภาพ พฤติกรรมการแสวงหาข้อมูลสุขภาพผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้รับบริการสุขภาพ ประเด็นความเป็นส่วนตัว จริยธรรม มีพัฒนาการในวิธีการเขียนบันทึกข้อความเชิงวิชาชีพ และการบูรณาการใช้เทคโนโลยีส่งผลให้เกิดความกระตือรือร้นและความสำเร็จในการสร้างทักษะใหม่ทางสารสนเทศของผู้เรียน

พบว่า มีการใช้อิเล็กทรอนิกส์ พอดแคส ในการนำเสนอความรู้ในรูปแบบมัลติมีเดียต่าง ๆ มีกิจกรรมการสื่อสารเชิงวิชาชีพระหว่างนักศึกษาและพยาบาลบนสื่อสังคมและเครือข่ายออนไลน์ นอกจากนี้ ยังมีการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนในรูปแบบของการสัมมนาผ่านระบบเครือข่ายออนไลน์ เพื่อเป็น

ช่องทางสำหรับการแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่แตกต่างกัน เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของผู้เรียนและภายในกลุ่มพยาบาลวิชาชีพ มีการเปิดช่องทางให้ผู้เรียนส่งรายงานที่ได้รับมอบหมายแก่ผู้สอนทางอิเล็กทรอนิกส์

นอกจากนี้ มีการกำหนดให้ผู้เรียนจัดทำ e-Portfolio เพื่อใช้ในการรวบรวมผลงานที่เกี่ยวข้องเชิงวิชาชีพพยาบาลผ่านทางกูเกิ้ล หรือที่เรียกว่า กูกลิโอ (Google) สำหรับประยุกต์ใช้เพื่อการศึกษาต่อหรือการจ้างงานในอนาคต และมอบหมายให้จัดทำ LinkedIn โปรไฟล์ เพื่อให้นักเรียนมีเครือข่าย และมอบหมายให้ผู้เรียนได้มีโอกาสจัดทำวิกิพีเดียทางสุขภาพในประเด็นที่สนใจร่วมกันโดยมีการทำงานเป็นทีม เช่น สร้างบล็อกเกี่ยวกับสุขภาพ การสร้าง Webliography และการเก็บบันทึกประจำวันอย่างมืออาชีพ

การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรพยาบาลที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ สามารถสรุปได้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรพยาบาล

วัตถุประสงค์ในการใช้	วิธีการจัดการเรียนการสอน
<ul style="list-style-type: none"> - การแบ่งปันเผยแพร่ความรู้ที่บุคคลสามารถเข้าถึงได้ - การติดตามประเด็นสืบเนื่องจากการประชุม หัวข้อการสนทนา - สะท้อนความคิด อภิปรายโต้ตอบ เกิดการทบทวนการตัดสินใจและเสริมสร้างการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น 	<p>Twitter หรือ Micro-blogging ใช้ในการสอนทางคลินิกหลังจากผู้เรียนเสร็จสิ้นการชมวิดีโอสถานการณ์เจ็บป่วยจำลอง Tweeting เปิดโอกาสให้เกิดการอภิปรายในกลุ่มผู้เรียน (Class Discussions) เกี่ยวกับอาการเปลี่ยนแปลงของผู้ป่วย ซึ่งอาจทำพร้อมกันหรือคนละช่วงเวลา</p>
<ul style="list-style-type: none"> - อำนวยความสะดวก ในการแสดงความคิดเห็น ตั้งข้อคำถาม วิจารณ์โต้ตอบและการมีส่วนร่วมร่วมกับผู้เรียน การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างวิชาชีพ ตลอดจนการอำนวยความสะดวกในการจัดการบริหารโครงการ 	<p>บล็อก (Blogs) และวิกิ (Wikis) สื่อสารโดยการโพสต์ข้อความในช่วงเวลาที่กำหนด บน Google-based มอบหมายให้ผู้เรียนได้มีโอกาสจัดทำวิกิพีเดียทางสุขภาพในประเด็นที่สนใจร่วมกันโดยมีการทำงานเป็นทีม การเชื่อมโยงไปยังเว็บอื่น ๆ เพื่อแสวงหาข่าวสารและข้อมูลประกอบการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการ ในการศึกษาของพยาบาล และการทำงานทางคลินิก</p>
<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาทักษะการสื่อสารทางการแพทย์ของนักศึกษาพยาบาลเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นในทางวิชาชีพ สนับสนุนให้เกิดชุมชนปฏิบัติในการจัดการความรู้ทางการแพทย์ 	<p>เครือข่ายสังคม เช่น Facebook LinkedIn การใช้เครือข่ายออนไลน์ มีศักยภาพสำหรับใช้ในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเป็นรูปแบบที่ปลอดภัยสำหรับใช้ในการวิจัย มีการนำเอาสื่อสังคมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบของการสัมมนาผ่านระบบเครือข่ายออนไลน์ พัฒนาทักษะการสื่อสารเพิ่มความเชื่อมั่นทางวิชาชีพ ส่งผลต่อความสำเร็จในการศึกษาของนักศึกษา</p>
<ul style="list-style-type: none"> - สามารถนำเสนอความรู้ในรูปแบบมัลติมีเดียต่าง ๆ รับฟังบรรยายทาง Podcast บนสื่อสังคมและเครือข่ายออนไลน์ 	<p>Podcast ในการเรียนการสอนแบบบรรยาย โดยนักเรียนไม่ต้องเดินทางมาเข้าฟังบรรยายในชั้นเรียน เนื่องจากสามารถรับฟังบรรยายทาง Podcast ร่วมกับการนำเสนอความรู้ในรูปแบบมัลติมีเดียต่าง ๆ มีกิจกรรมการสื่อสารระหว่างนักศึกษาและอาจารย์พยาบาลบนสื่อสังคมและเครือข่ายออนไลน์</p>
<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสัมผัสกับปัญหาสุขภาพของประชาชนที่แตกต่างกัน นักเรียนมีการเข้าถึงสถานการณ์จำลองเสมือนจริงออนไลน์ 	<p>การจำลองเสมือนจริง (Virtual Worlds) เช่น Second Life ในการจัดการศึกษาหลักสูตรออนไลน์วิชาพยาบาลชุมชนในรูปแบบของร้านอาหาร โดยใช้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนจริง พบว่านักเรียนสามารถตรวจสอบพบการละเมิดในสิ่งแวดล้อมของร้านอาหาร ที่อาจเกิดผลเสียต่อสุขภาพของประชาชน</p>

แนวปฏิบัติที่ดีในการใช้สื่อสังคม

การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมในวงการพยาบาลที่ผ่านมา พบประเด็นที่ได้รับความสนใจมาก คือ ประเด็นการหาแนวปฏิบัติที่ดี เกี่ยวกับการใช้สื่อสังคม เน้นการถูกกฎหมายและจริยธรรม ซึ่งต้องมีการกำหนดกรอบแนวปฏิบัติให้เหมาะสม ซึ่งพบว่า โรงเรียนพยาบาลที่มีชื่อเสียงและสมาคมวิชาชีพพยาบาลต่างก็ตระหนักถึงความสำคัญของการควบคุมการใช้สื่อออนไลน์ให้เหมาะสมเกิดประโยชน์สูงสุด จึงได้จัดทำคู่มือการใช้สื่อสังคมหรือกำหนดนโยบายในการใช้สื่อสังคม (Skiba, 2011)

Fraser (2011) เสนอร่างแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการใช้สื่อทางสังคมของพยาบาลและนักเรียน ในประเด็นเกี่ยวข้องกับความเป็นวิชาชีพ ความรู้เกี่ยวกับรุ่นอายุ (Generation) และการปกป้องชื่อเสียงออนไลน์ Haigh (2010) ได้ระบุถึงปัญหาสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีทางสังคมในการเรียนการสอนที่เพิ่มขึ้น เช่น การเป็นเจ้าของในผลงาน และการรักษาความลับความเป็นส่วนตัวออนไลน์ โดยมีองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ ออกกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยี สื่อสังคมที่เหมาะสม เช่น วิทยาลัยพยาบาลวิชาชีพของบริติชโคลัมเบีย (2012) วิทยาลัยพยาบาลของออนทARIO (2011) สำหรับผู้ปฏิบัติงานพยาบาลในการเลือกใช้สื่อทางสังคม 9 ประเด็น ได้แก่ เรื่องของความสามารถ ภาพพจน์ การเก็บรักษาความลับความเป็นส่วนตัว ขอบเขต ความสมบูรณ์แบบนโยบาย และความรับผิดชอบ โดยก่อนที่将有ส่วนร่วมในการใช้แพลตฟอร์มสื่อสังคมเหล่านี้ นักเรียนทุกคนต้องผ่านการฝึกอบรม ในเรื่องความเป็นส่วนตัวของผู้รับบริการ จริยธรรม และการสื่อสารเชิงวิชาชีพ (Schmitt, Sims-Giddens, and Booth, 2012)

ในประเทศนิวซีแลนด์ ด้วยความร่วมมือของหน่วยงานของนักวิชาการและวิชาชีพทางการพยาบาล 3 องค์กร ได้แก่ The New Zealand Nurses Organization (NZNO), Nurse Educators in the Tertiary Sector (NETS) และ the National Student Unit (NSU) ได้ปรับเอาคู่มือการใช้งานสื่อสังคมในวิชาชีพทางการแพทย์ของสมาคมแพทย์แห่งออสเตรเลีย สมาคมแพทย์แห่งนิวซีแลนด์ สมาคมนักศึกษาแพทย์แห่งออสเตรเลีย และสมาคมนักศึกษาแพทย์แห่งนิวซีแลนด์ มาปรับใช้ให้เหมาะกับบริบทของวิชาชีพพยาบาล

โดยสรุป การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการศึกษาพยาบาลในสภาพแวดล้อมของสังคมเทคโนโลยี ในปัจจุบันมีการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านสื่อสังคม แม้ว่าจะยังจัดอยู่ในระยะเริ่มต้น การทบทวนวรรณกรรมพบข้อเสนอนี้เกี่ยวกับการใช้สื่อทางสังคมเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้และการจัดการศึกษาพยาบาล พบตัวอย่างการใช้สื่อสังคมเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาเลือกใช้สื่อสังคมที่เหมาะสมในการศึกษาพยาบาล ได้แก่ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่หลากหลาย เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพส่วนบุคคล เพิ่มศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนให้มีความทันสมัย ได้แก่ เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ บล็อก ลิงค์อิน และ พอดแคส

บรรณานุกรม

- Aghaei, S., Nematbakhsh, M.A., and Farsani, H.K. 2012. "Evolution of the World Wide Web: From Web 1.0 to Web 4.0." *International Journal of Web & Semantic Technology (IJWesT)* 3, 1: 1-10. Available: <http://airccse.org/journal/ijwest/>

- papers/3112ijwest01.pdf
- American Nurses Association. 2011. **Social Networking Principles Toolkit** [Online]. Available: www.nursingworld.org/socialnetworkingtoolkit
- Amerson, R. 2011. "Facebook: A Tool for Nursing Education Research." **Journal of Nursing Education** 50, 7: 414-416.
- Barry, J., and Hardiker, N. 2012. "Advancing Nursing Practice through Social Media: A Global Perspective." **The Online Journal of Issues in Nursing** 17, 3: Manuscript 5.
- Betton, V., and Tomlinson, V. 2013. **Social Media in Mental Health Practice: Online Tools for Recovery and Living Well**. West Yorkshire: Leeds and York Partnership Foundation Trust.
- Billings, D.M. 2009. "Wikis and Blogs: Consider the Possibilities for Continuing Nursing Education." **Journal of Continuing Education in Nursing** 40, 12: 534-535. doi:10.3928/00220124-20091119-10
- Boonsonti, Nattawut, et al. 2013. **Need for IT Services of Nursing Students of Boromarajonani College of Nursing Saraburi: Proceedings of the 1st National Conference Co-hosted by the Faculty of Management Science, Silpakorn University and UTCC Asian Media Studies and Research Center, March 22, 2013**. Petchburi: Silpakorn University. (in Thai).
- ณัฐรุณี บุญสนธิ และคณะ. 2556. **ความต้องการใช้บริการงานเทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี: เอกสารสืบเนื่องประชุมวิชาการระดับชาติ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ร่วมกับ ศูนย์ศึกษาสื่อและการสื่อสารอาเซียน มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ครั้งที่ 1 วันที่ 22 มีนาคม 2556**. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Burdick, Kristi M. 2012. "Noelle Marie Upton: Using Social Media to Enhance Nursing Education." **Journal of Nursing Education** 51, 7: 416. doi:10.3928/01484834-20120620-02
- College of Nurses of Ontario. 2011. "Nursing 2.0." **The Standard** 36, 3: 10-13. Available: www.cno.org/Global/pubs/mag/TSMvol36no3ENG.pdf
- College of Registered Nurses of British Columbia. 2012. **Professionalism, Nurses and Social Media** [Online]. Available: www.crnbc.ca/Standards/Confidentiality/Pages/SocialMedia.aspx
- Dahlstrom, E., et al. 2011. **National Study of Students and Information Technology in Higher Education** [Online]. Available: www.educause.edu/2011StudentStudy
- Dujsik, D., and Cai, S. 2011. "Incorporating Weblogs into ESL Writing Classes." **University of the Thai Chamber of Commerce Journal** 31, 3: 103-118.
- Evan, Mike. 2006. **The Evolution of Web – from Web 1.0 – to Web 4.0** [Online].

- Available: <http://www.cscan.org/presentations/08-11-06-MikeEvans-Web.pdf>
- Forbes, M.O., and Hickey, M.T. 2010. "Podcasting: Implementation and Evaluation in an Undergraduate Nursing Program." *Nurse Educator* 33, 5: 224-227. doi:10.1097/01.NNE.0000334775.98018.e8
- Fraser, R. 2011. **The Nurse's Social Media Advantage: How Making Connections and Sharing Ideas Can Enhance Your Nursing Practice.** Indianapolis: Sigma Theta Tau International.
- Grassley, J. S., and Bartoletti, R. 2009. "Wikis and Blogs: Tools for Online Interaction." *Nurse Educator* 34, 5: 209-213. doi:10.1097/NNE.0b013e3181b2b59b
- Haigh, C. 2010. "Legality, the Web and Nurse Educators." *Nurse Education Today* 30,6: 553-556. doi:10.1016/j.nedt.2009.11.008
- Kaplan, A.M., and Haenlein, M. 2010. "Users of the World, Unite! The challenges and Ppportunities of Social Media." *Business Horizons* 53, 1: 59-68.
- Lachman, Vicki D. 2013. "Social Media: Managing the Ethical Issues." *MEDSURG Nursing* 22, 5: 326-329.
- Mayfield, Anthony. 2008. **What is Social Media?** [Online]. Available: http://www.icrossing.co.uk/fileadmin/uploads/eBooks/What_is_Social_Media_iCrossing_ebook.pdf. ICrossing
- Mistry, V. 2011. "Critical Care Training: Using Twitter as a Teaching Tool." *British Journal of Nursing* 20, 20: 1292-1296.
- National Education Act, B.E. 2542** [Online]. 2011. Available: <http://www.moe.go.th/main2/plan/p-r-b42-01.htm> (in Thai).
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542** [ออนไลน์]. 2554. เข้าถึงจาก: <http://www.moe.go.th/main2/plan/p-r-b42-01.htm>
- "Nursing Network Development Plan for Health Promotion Phase 2 (2551-2553)." 2011. **Newsletter Nurses of Thai Health Promotion Foundation on Strategy 2 Building Nurses' Competencies on Health Promotion 2:4.** Available: http://home.kku.ac.th/hpnn/files/Newsletter_Iss.02.pdf (in Thai).
- "แผนงานพัฒนาเครือข่ายพยาบาลศาสตร์เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพพระยะที่ 2 (2551-2553)." 2533. **จดหมายข่าว พย.สสส. ตามยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างสมรรถนะพยาบาลสร้างเสริมสุขภาพ 2: 4.** เข้าถึงจาก: http://home.kku.ac.th/hpnn/files/Newsletter_Iss.02.pdf
- Ressler, P., and Glazer, G. 2010. "Nursing's Engagement in Health Policy and Healthcare Through Social Media." *Nevada RNformation* 20: 1, 18.
- Roland, E.J., Johnson, C., and Swain, Deborah. 2011. "Blogging" as an Educational Enhancement Tool for Improved Student Performance: A Pilot Study in Undergraduate Nursing Education." **New Review of Information Networking**

- 16: 151-166.
- Romiszowski, A. J. 1992. **Computer Mediated Communication: A Selected Bibliography**. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications.
- Safko, Lon, and Brake, David K. 2009. **The Social Media Bible: Tactics, Tools, and Strategies for Business Success**. New York: Wiley.
- Schmidt, B., and Stewart, S. 2010. "Implementing the Virtual World of Second Life Into Community Nursing Theory and Clinical Courses." **Nurse Educator** 35, 2: 74-78. doi:10.1097/NNE.0b013e3181ced999
- Schmitt, T.L., Sims-Giddens, S.S., and Booth, R.G. 2012. "Social Media Use in Nursing Education." **Online Journal Issues Nursing** 17: 3.
- Skiba, D.J. 2011. "Nursing Education 2.0: The Need for Social Media Policies for Schools of Nursing." **Nursing Education Perspectives** 32, 2: 126-127. doi:10.5480/1536-5026-32.2.126
- Social Media and the Nursing Profession: A Guide to Online Professionalism for Nurses and Nursing Students** [Online]. 2012. Available: <http://www.cdhb.govt.nz/News/Media-Guide/PublishingImages/Pages/default/Social%20media%20and%20the%20nursing%20profession.pdf>
- United States. National League for Nursing. **Informatics Education Toolkit** [Online]. Available: www.nln.org/facultyprograms/facultyresources/index.htm
- Weber, Larry. 2009. **Marketing to the Social Web: How Digital Customer Communities Build Your Business**. 2nd ed. New York: Wiley.

Associate Professor Dr. Jantima Kheokao received her PhD in Communication from the University of the Philippines and other degrees in the fields of Political Sciences, Law, Library and Information Sciences, as well as a certificate in marketing and branding from NYU. She is a fulltime lecturer at the School of Communication Arts, University of the Thai Chamber of Commerce. Her research interests include public relations, branding, and marketing communication. At present, she is actively involved in public opinion research where she serves as Vice President of the Asian Network for Public Opinion Research (ANPOR), and researches alcohol problems among Thai youth.

Dr. Siritorn Yingrengreung received her Master's and PhD. Degrees in Nursing from the State University of New York at Buffalo, USA. She received the Sigma Theta Tau International Grants Award to develop a school-bonding questionnaire from June 2009 to May 2010, during which she worked at the RN Workforce Project funded by Robert Wood Johnson Foundation (2008-2011) on a new registered nurses' cohort national sample from 15 states. At present, she is a lecturer at Boromarajonani College of Nursing, Bangkok.

Dr. Tassanee Krirkgulthorn graduated with a B.Sc. Degree with honors in Nursing and Midwifery from Chiangmai University, a Masteral and Doctoral Degree in nursing from Mahidol University and an MBA from STOU. She is currently Director of Boromarajonani College of Nursing, Nakhon Ratchasima. Her research interest focuses on gerontological nursing, evidence based healthcare and alcohol problems among youth. She is frequently called upon to lecture at governmental offices and universities in Thailand